

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Տ. ՄԵՍՐՈՊ ՎՐԴ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Յիշատակարան 1917 Յունուար 1էն

1918 Ապրիլ 21 Եր.- Լուսաւորեայի արարողութիւնը կատարուեցաւ նախընթաց տարիներու յար եւ նման: Յոյները գարնանայի կերպով փոխուած էին. հաշտ ու սիրալիր վարմունք ցոյց կու տային: Շղթայ կապող զինուորներ չմտան Ս. Յարութիւն ուրիշ տարիներու նման: Բօլիսներ արթուն կը հսկէին Հատտատ Պէյի ղեկավարութեամբ: Բազմաթիւ անգլիացի սպաներ հանդիսատես էին, որոնց գլուխը կը գտնուէր զինուորական կառավարիչ Մր. Սքոռու: Վերջնոյս համար յոյները պատուանդանով թիկնաթոռ մը դրին Ս. Գեորգեանի դրան ձախակողմը: Ասոր համար դիտողութիւն եղաւ մեր կողմէն: Հանդէսը անցաւ խաղաղ, առանց որեւէ միջադէպի:

Հատտատ պէյ այսօր գարնանայի կերպով կակուղցած կ'երեւէր, ու ինձ նկատմամբ բծնող ու հանդակատար ընթացք մը ունէր:-

23 Բշ.- Հանդիսաւոր պատարագ Ս. Յակոբայ աւագ սեղանը. Ժամարար՝ Թորգոմ Նպիսկոպոս: Պատարագի միջոցին հանդիսաւոր գոհարանական մաղթանք եղաւ Մեծն Բրիտանիոյ ձորն Ե. Թագաւոր կայսեր գահակալութեան Յոգ տարեդարձին առթիւ: Ներկայ էին Նրուսադէմի Զինուորական կառավարիչ Մր. Սքոռու իր հետեւորդ սպաներով, անգլիական Նպիսկոպոսը եւայլն: Մաղթանքէն վերջ Ժամարար Սրբազանը արտասանեց առեւտրականութիւն մը, որուն անգլիներէն Թարգմանութիւնը կարդաց Նրուսադէմացի Պր. Ղազարոս Ներկերեան:

Մայիս 1 Գշ.- 194 հոգի մեկնեցան

Կիպրոս Հայկական Լեգէոնի մէջ ծառայելու: Մէջերնին էր Գր. Վ. Յովհաննէսեան:

2 Դշ.- Ֆրանչիսկեան երեք վարդապետները Թորգոմ Նպիսկոպոսի երթալով պահանջեցին որ իրենց Հոգեգալստեան օրը, 1871էն ի վեր, Ս. Փրկչի մէջ պատարագելը արգելուած իրաւունքը վերահաստատուի եւ թոյլատրուի յառաջիկայ տօնին պատարագելը:

Սրբազանը պատասխանեց՝ թէ ինքը հոս հիւր ըլլալուն այդ մասին ոեւէ տեղեկութիւն չունի. խնդիրը հասկնալէն վերջ իրենց պատասխան կը տրուի: Երեք վարդապետները մեկնեցան:

4/17 Ուր.- Ֆրանչիսկեան վարդապետներէն երկուքը եկան Թորգոմ Նպիսկոպոսի մօտ պատասխան առնելու եւ ալ ներկայ էին: Մեր որոշ պատասխանը եղաւ հետեւեալը.- Ֆրանչիսկեանց Փրկչի եւ Ս. Յակոբ պատարագելը Ժամանակին Հայ Միաբանութեան կողմէ Թոյլտուութիւն կամ շնորհ մ'եղած է, հետեւաբար այդ մասին չէ կարելի իրաւունքի խնդիր ընել: Եւ արդէն այդ խնդիրը մեզ համար միանգամ ընդ միշտ վերջացած է, ինչպէս Ժամանակին Օսմանեան կառավարութեան ալ յայտարարուած է ի պատասխան իրենց բողոքներուն:

11/24 Ուր.- Ըստ հրաւերի Թորգոմ Նպիսկոպոս եւ եւ ներկայ եղանք Հրէից ընդունելութեան, զոր ըրին ձեներալ Ալամպիի Պոլիսարան Թաղը մեծ տան մը մէջ: Զանոն կարդացին երկու հրեայ ծերունի բարունիներ երբայեցերէն եւ Սիմնիստ պատգամաւորութեան նախագահը Իոր Վայգման անգլիերէն:

Ժեներալը պատասխանեց: Եգիպտական նուագախումբը կտորներ կ'ածէր եւ հրեայ քառաձայն խումբը կ'երգէր: Յետոյ ընդարձակ դահլիճի մը մէջ թէյասեղան տրուեցաւ: Հրաւիրեալ խմբուեցան սեղաններու շուրջ: Մենք կը գտնուէինք Ժեներալի սեղանին վրայ:

22/4 Գշ.- Պր. Վահան Թէֆեան Երուսաղէմ ժամանեց: Այս առթիւ յիշեմք թէ օր առաջ Պօղոս Փաշա Նուպարէ ստացուած էր հետեւեալ հեռագիրը.-

Toulouse 3-5-18
Congrégation Arménienne
Jérusalem

Comme président délégation nationale représentant Catholikos et en attendant réception bulle vous prie reconnaitre Tékéyan anciennes attributions représentant patriarchat.

Noubar

25/7 Յունիս Ուր.- Զին. Կառավարիչը փոխ այցելութեան եկաւ Պ. Վ. Թէֆեանին: Նախապէս եղած կարգադրութեան համաձայն պատրիարքարանի դահլիճին մէջ ներկայ գտնուեցաւ ամբողջ հոգեւորական դասը: Կառավարիչի մեկնելէն վերջ կարդացուեցաւ Եգիպտոսի թեմական ժողովներու Միաբանութեան ուղղած գիրը, որով կը ծանուցանէր թէ Թորգոմ Եպիսկոպոս եւ Թէֆեան պատուիրակ կարգուած են եւ պաշտօն ունին Ս. Աթոռի քարեկարգութեան մասին հարկ եղած կազմակերպական ու ելմական կարգադրութիւններն ընել: Խօսեցան Թորգոմ Եպիսկոպոս եւ Վահան Թէֆեան: Վերջինս շեշտեց մասնաւորապէս՝ թէ իմքը ուղղակի պատասխանատու է Եգիպտոսի թեմական ժողովներուն: Երուսաղէմի պատրիարքական աթոռը կը փորձուի ենթարկել առաջնորդական պարզ վիճակի մը: Ո՞ր կ'երթանք, չեմ գիտեր:

25.- Քանի մը օր առաջ տեղեկացանք թէ Յակոբ Զէթինեան վախճաններ է Դամասկոսի մէջ տարւոյս Յունուար 10ին:

Յունիս 3 Կիր.- Եգիպտական քանակի ընդհանուր հրամանատար Ժեներալ Ալամպի ժամը 2.30ին վանք այցելեց հետեւորդ ունենալով Երուսաղէմի զինուորական կառավարիչը եւ իր սպայակոյտէն երկու հոգի: Նախ առաջնորդուեցաւ եկեղեցի, ուր ուշադրութեամբ դիտեց ցոյց տրուած հնութիւններն, ասեղնագործութիւններն, եւայլն: Ապա ելաւ, Պատրիարքարան ու պատուաւիրուեցաւ: Հեներալը դռնէն ընդունեց Թորգոմ Եպիսկոպոս իր հետ ունենալով Մկրտիչ, Գիւտ Եպիսկոպոսները, Դաւիթ եւ Մեսրոպ վարդապետները, Էսայեան եւ Թէֆեան պարոնները: Այցելութիւնը տեւեց մէկ ժամ:

Յունիս 8 Ուր.- Վախճան Թէֆիրտաղի Մարիամ Մայրապետի:

10 Կիր.- Հոգեգալուստ.- Թորգոմ Եպիսկոպոս պատարագեց ի Ս. Փրկիչ եւ քարոզեց:

24 Կիր.- Թորգոմ Եպ. Ս. Յակոբ աւագ սեղանի վրայ քահանայ ձեռնադրեց, Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյն համար, Պ. Գալուստ Ոսկերչեանը ու անուանակոչեց Տ. Հայկազուն:

29 Ուր.- Գարեգին Վրդ. Մանսուրեան Դամասկացի 44 տարեկան վախճանեցաւ լեարդի հիւանդութեան:

(Շարունակելի)